

Nadat Hans Jansens had aangegeven een motortocht op Sardinië te organiseren heb ik mij snel opgegeven. Na eerder tweemaal Milaan-Taranto (MiTa) en in 2015 de Picos Rally in Spanje leek het mij leuk om een nieuwe omgeving te verkennen. De geplande week (18 t/m 25 sept.) sloot mooi aan op de beurs in Imola. Toch zullen nog heel wat potentiële deelnemers door onbekendheid met de Sardiniëtrip in plaats daarvan de Picos Rally in Spanje (24 sept. t/m 1 okt.) hebben geboekt. Met dit verslag wil ik jullie enthousiast maken voor het fantastische en mooie Sardinië. Volgend jaar wordt de trip opnieuw georganiseerd wellicht al in mei.

Een week motorrijden op Sardinië met Cronkeley

SARDEGNA ADVENTURES
sardegnaadventures.com

Roads & Sardegna Adventures

Rijden en cultuur

Het programma was dankzij de kleine groep behoorlijk flexibel en het leuke was dat we ook wat aan de cultuur van het eiland hebben gesnoven, zo bezochten we een mijn en grotten, een woonhuis ingericht als museum, een wasserij van mineralen (staat op de lijst van UNESCO werelderfgoed) en de opgravingen van "Su Nuraxi" in Barumini (gebouwd 1.600 tot 1.200 voor Christus).

Relaxte trip

De trip op Sardinië was anders van opzet dan Picos en MiTa, namelijk veel relaxter. Ik kom daar later op terug. We hadden Paolo als gids, Paolo een Sardijn (geboren en getogen op Sardinië) en kampioen endurorijden. Op zijn KTM 950 Adventure was deze vriendelijke coureur retesnel. Op zijn motor waren twee LeoVince uitlaten gemonteerd die een hele diepe sound produceerden als Paolo er op zijn achterwiel vandoor ging. Wheelies van 60~70 meter waren geen uitzondering, "gewoon even lekker spelen" noemde hij dat. Gelukkig had hij steeds het geduld om op ons te wachten en lette hij goed op ons om de groep bijeen te houden. Verder zorgde hij ervoor dat iedereen op tijd kon tanken, het kan n.l. zijn dat je op een eenzame bergweg ineens zonder komt te staan, en wat dan? Paolo kent het eiland als zijn broekzak en steeds wist hij ons de mooiste plekken voor te voeren. De dagtrips waren goed te doen en vaak zo rond de 200 km.

De deelnemers

Op zondag 17 september vertrok ik van Schiphol naar Olbia. Bij de gate hing een monitor met de weersverwachting. Met een dip op dinsdag zou het een week moeten worden met constant 24°C. Met mij in het vliegtuig zaten Sylvia en Danitsja. We werden opgehaald in Olbia, maar dat verliep iets minder vlot mede omdat Paolo behoorlijk van de leg was door een griep. Dat was dan het enige minpuntje op een verder uiterst geslaagde week. Deelnemers waren Ben/Sylvia (Velocette 350cc/16 pk uit 1954), Arjan/Danitsja (Moto Guzzi Quota 1100cc/69 pk), Hans (Moto Morini Scrambler 1200cc/117 pk) en ondergetekende (Ducati S2R800 800cc/75 pk).

Powerwrijven

De dames Martine (vriendin van Hans) en Elena (vrouw van Paolo) moet ik hier apart noemen: Martine, heldin met de bestelbus met onze bagage. Zij werd door de GPS onmogelijke en soms doodlopende straatjes ingestuurd. Als keren niet kon moest zij achteruit de straat (soms geholpen door part-time

bijrijdster Sylvia) uit en daarna een andere route zoeken. Dit heeft haar meerdere malen applaus opgeleverd op een eiland waar emancipatie van vrouwen geen vanzelfsprekendheid is. **Daarom HULDE voor Martine!!** Elena en Paolo hebben ons twee keer een fantastisch maal voorgezet, zelfs "speenvarken aan het spit": geweldig!!

Van start

Onze eerste overnachting vond plaats in de buurt van Olbia. Op het terrein van een boerderij (agriturismo) stonden leuke stenen huisjes. Volgende ochtend zijn we gestart voor de dagetappe van zo'n 200 km. Paolo reed ons voor en stopte regelmatig om ons fraaie plekken te laten zien. De lunch was in een strandtent. Buiten waaide het behoorlijk. Hierdoor ontsnapte mij de uitspraak dat de mensen bij het water "gestrandstraald" werden. Het was niet al te druk met auto's op het eiland en op de slingerende wegen was een vlotte gemiddelde snelheid te halen. Daarbij viel mij op dat de 63 jaar oude Velocette (1954) van Ben heel goed mee kon komen. Natuurlijk miste hij snelheid op de lange rechte stukken, maar dankzij zijn uitstekende stuurmanskunsten in de bochten hoefde we nooit lang op hem te wachten. Aan het einde van de middag bleek achter een groot rotsblok de toegangsweg naar ons onderkomen te liggen, wederom een agriturismo. Deze had een trotse score van 9,8 gegeven door eerdere gasten. Dit klopte goed, want de eigenaresse Pasqua – door ons

"tante Sidonia" genoemd – had gastvrijheid hoog in het vaandel staan. Als je in een agriturismo verblijft eet/drink je alles wat van het eigen land komt, van de schapenkaas tot de wijn aan toe.

Indrukken van de wegen op het eiland en het parcours in het algemeen

De volgende ochtend gingen we na een typisch Italiaans ontbijt om half tien van start voor opnieuw een etappe van ongeveer 200 km. Het asfalt op het

eiland is iets minder goed dan ik vooraf had gehoopt. Tuurlijk zijn er hele goede stukken bij, maar verder opgelapte stroken met gaten en kiezelstenen of zand. Het is steeds zaak daar heel goed op te letten, want ongevaarlijk zijn die slechte stukken niet. Spannend is ook het loslopende vee dat her en der opduikt. Zowel magere koeien als geiten kun je op de meest onverwachte plaatsen tegenkomen. Net als de vorige dag werden we getrakteerd op een uiterst fraai parcours van bochten, berg-op, nog meer bochten, nog meer berg-op en dan weer bochten, nog eens bochten en berg-af en dit in geheel willekeurige volgorde. Af en toe stopten we om te tanken of om te genieten van de fraaie vergezichten.

Cultuur snuiven

In Orgosolo, aan de oostkant van het eiland, stapten we af voor een bezoek aan het huis van de grootouders van Paolo. Dit huis is thans een museum en te

Cultuursnuiven in Orgosolo, klederdracht, en een van de vele 'Murales' - muurschilderingen. Bezoekje aan de mijnen van Porto Flavia...

Veel lekker eten, spaghetti vongole als lunch en rechts 'pane caracao', brood waar de herders maanden mee voort kunnen

bezoeken voor toeristen. We kregen een privé rondleiding met alle uitleg. In de middag kwamen we aan bij het complex "Su Nuraxi" in Barumini. Hier hebben de toenmalige bewoners woontorens gebouwd van grote stenen. Het complex werd steeds uitgebreid met nieuwe woontorens, soms bijgebouwd, soms ingekapseld of samengevoegd. De gids wist niet waar die toenmalig bewoners vandaan kwamen, maar waarschijnlijk uit meerdere windstreken van Europa en Noord-Afrika. Op Sardinië zijn heel veel restanten van zulke torens gevonden. Waarschijnlijk werden ze gebouwd om indruk te maken op personen buiten de woongemeenschap, maar het is daarnaast goed mogelijk dat ze de eigen groep beschermden tegen overvallen. De doorgangen in de torens waren behoorlijk smal, dus goed geschikt om te verdedigen tegen indringers. Elders zag ik een foto van een impressie zoals deze torens eruit moeten hebben gezien. Een compleet stenen kasteel, maar dan 2.500 jaar (!!!) eerder gebouwd dan onze kastelen.

De mooiste weg aan de westkust met: bochten, bochten en nog eens bochten

's Avonds bereikten we opnieuw een mooie agriturismo, gebouwd in de vorm van een Romeinse villa. Op de binnenplaats een prachtig zwembad. Het eten was wederom subliem, al viel mij op dat er bij de maaltijden vrijwel geen groenten te bekennen waren. Na een goede nachtrust zouden we de volgende ochtend vertrekken, maar Paolo hoorde bij de eerste startpoging van zijn KTM een doffe knal. Daarna wei-

gerde de startmotor iedere dienst. De accu van zijn motor bleek intern geploft. Na wat gebel met zijn onafscheidelijke telefoon vertrok hij met de eigenaar en Hans naar een stadje in de buurt. Binnen een uur waren ze terug met een gloednieuwe accu. Daarna waren we snel op weg naar onze volgende bestemming. De lunch was aan het strand in S'Archittu. Hierna reden we zuidwaarts en kwamen we -- bergaf met zo'n 20% dalingspercentage! -- in een serpentine van bochten terecht waar geen einde aan leek te komen. Net als je dacht, nu zijn we beneden, dan begon het hele circus opnieuw. Zo'n weg ben ik nooit eerder tegengekomen. Toen we uiteindelijk beneden stonden had iedereen een BIG smile op z'n gezicht: dit was SUPER!! Daarna kregen we nog een andere verrassing voorgeschoteld. Paolo vroeg of we bezwaar hadden tegen een onverhard stuk weg. Dat hadden we niet. Al snel reden we over een onverhard pad dat breed genoeg was voor tegenliggers. Het venijn zat 'm in de staart. Aan het eind van het pad was een grote, 30~40cm diepe plas, waar je niet omheen kon. De bodem was bezaaid met grote en kleine stenen. Niet echt de meest ideale ondergrond voor onze straatmotoren, maar Paolo op z'n KTM, had waarschijnlijk een wheelie gemaakt door deze hindernis. Met moeite en met wat hulp van omstanders ploegden we ons door het water. Met de Ducati ging dat tegen de verwachting heel makkelijk. Gewoon een flinke dot gas en gaan met die banaan. De dagtocht eindigde in Nebida bij een soort van hotel, onderdeel van een serie vakantiewoningen. Ervoor lag een groot zwembad. Vanuit mijn kamer had ik

... en de grotten van Masua

Uiteindelijk allemaal tevreden aan de dis!

20% omhoog, mijn hemel ...

uitzicht op het zwembad en de rotsen en zee. We zouden hier een dag pauzeren, dus op donderdag niet rijden. Vanaf onze locatie had ik een stenen gebouw zonder dak gezien dat onderaan de klif stond. Misschien wel een strandtent in aanbouw? Er was echter geen mogelijkheid om bouwmaterialen aan te voeren. Aan de andere kant van de klif stond nog een veel groter soortgelijk gebouw. Navraag leerde ons dat het om een mineralen wasserij ging uit vroeger tijden. Met geld van de Unesco werden de gebouwen gerestaureerd.

Porto Flavia en de grotten van Masua

De volgende dag zouden we op voorstel van Hans grotten gaan bezoeken. Dat was nou juist zo leuk en relaxed aan deze trip: alles kon, niets hoefde. We zaten niet in het keurslijf van een vastgestelde route. In overleg was alles mogelijk, mede dankzij de flexibele instelling van zowel Hans als Paolo. In de kustplaats aangekomen werden we doorverwezen naar een mijn, Porto Flavia. Onder leiding van een gids en met bouwhelmen op ons hoofd kregen we uitleg over dit complex dat vanaf 1923/4 geheel was uitgehouwen in de rotsen.

Zowel de mineralen wasserij, als Porto Flavia staan

... en dan de sterke verhalen

op de Unesco werelderfgoedlijst. Twee gangen boven elkaar dienden om grondstoffen die elders waren gedolven (o.a. lood/zilver erts) in een schip te krijgen. Omdat er geen havenfaciliteiten mogelijk waren op die plek had men bedacht om vanuit de onderste gang via een lopende band en "een stalen arm" die uit de rotsen stak, de schepen te vullen met de verschillende ertsen. Daarnaast waren er ondergrondse voorraadkamers uitgehouwen in de rotsen van zeker 20 meter diep en zo'n 10 x 10 meter lang en breed. Na ons bezoek aan dit "James Bond tunnelcomplex" zijn we alsnog de grotten gaan bezoeken. Per snelle rubberboot voer de schipper langs rotswanden en af en toe doken we een grot in. Zeer indrukwekkend. Door de lichtinval was het zeewater op sommige plaatsen heel mooi helder en blauw. Op een afgelegen plek stond de ruïne van een stenen toren, bovenop de rotsen. Een Spaanse toren, ooit gebouwd om het eiland te verdedigen tegen invallen van de Moren. Hij vervolgde droog dat "de Moren tegenwoordig per rubberboot arriveren in Italië" (zijn woorden!). Met een noodgang van bijna 70 km/u raasden we terug naar het strand waar we vertrokken waren. Het was inmiddels 14u en we moesten nog 200 km naar onze volgende stop. We zijn de kustlijn verder gevolgd naar het zuiden en

Sylvia legt op typisch Italiaanse wijze het een en ander uit, capisce!?

Tony op zijn Monster ...

toen "linksaf" geslagen. Via een ongeveer 50 km lange, rechte autoweg konden we in rap tempo een groot deel van het eiland van west naar oost oversteken. Vervolgens moesten we nog een stuk noordwaarts om bij het appartement van Paolo te komen. Hier zouden we twee nachten blijven. Bij het diner kregen we speenvarken aan het spit geserveerd. Héél mals vlees, nog malser dan de lekkerste kip. Het varkentje was minder dan één maand oud geworden, maar had in die korte tijd een goed leven gehad, zo werd ons verzekerd.

Bedolven dorp en een 1000 jaar oude olijfbom

's Ochtends maakten we een mooie toer in de omgeving van Lanusei (Ogliastra). Zo kwamen we bij een uitzichtpunt waar we eerst 1 Euro entree moesten betalen. Nadat we het geitenpad naar de top hadden beklommen werden we beloond met een prachtig uitzicht over een dal. Aan de overkant lag een dorp dat in 1951 bedolven was onder een modderstroom. Wat hoger tegen de helling is later een nieuw dorp gebouwd. Onderweg stopte Paolo om ons een wilde olijfbom van 1.000 jaar oud te laten zien. Inmiddels was de lucht donkergrijs en kort daarna begon het te regenen, het enige buitje in deze week. Later hoorde ik dat het dorp, bedolven onder de modderstroom getroffen werd toen het na een lange periode van droogte plotseling flink ging regenen. Thans heeft het op Sardinië al twee jaar niet meer behoorlijk ge-

... en Arjan en Danitsja op de Quota

regend. Daarom zijn de Sardijnen bang dat het opnieuw misgaat na een fikse plensbui.

De boerderij van Asterix

Op zondag zetten we koers naar onze laatste agriturismo, nog zo'n 70 kilometer verwijderd van Olbia over de schitterende SS125 langs de oostkust. Onderweg pakten we een zijweg met een stijgingspercentage van 20%. Boven op de berg genoten we opnieuw van een prachtig uitzicht. Daarna moesten we dezelfde weg terug, maar dan 20% naar beneden. Daarna volgde gelukkig alleen een normale weg en we hadden er weer eens flink de sokken in toen we plotseling vanaf de hoofdweg linksaf moesten. We bleven keurig wachten op Ben, maar die had ons niet gezien. Hierna heb ik nog heel even gewacht, maar aangezien niemand aanstalten maakte om Ben de juiste kant op te sturen keerde ik zelf om en gaf gas. Ik heb hard, heel hard moeten rijden (>140 km/u) om Ben in te halen want hij was inmiddels de afslag al honderden meters voorbij. Na een paar kilometer arriveerden we als enige gasten op een boerderij die deels was omgebouwd tot agriturismo. We werden onthaald met een aperitiefje en vervolgens weer uitstekend en divers eten. De muurschilderingen waren bijzonder: onder andere een tafereel van Vikingschepen die op het eiland afkoersten, maar die werden opgewacht door Sardijnse krijgers. Erg fraai! Het bijzondere aan deze boerderij waren de vele grote stenen en menhirs op het ter-

De rode rotsen bij Arbatax, donkere wolken in aantocht...

rein, afkomstig van zo'n woontoren uit de oudheid. Het leek net de boerderij van Asterix. Alleen de bard ontbrak helaas. We hadden o.a. schapenvlees op het menu dat zomaar kon doorgaan voor everzwijn. Als we echt een everzwijn voorgezet hadden gekregen was die absoluut verzwoegen, want 's avonds hadden we steeds flink trek. De ruïne van de woontoren stond nog op het terrein. Hele bijzondere plaats. Daarmee was voor mij het avontuur bijna ten einde. Van Paolo had ik een adres gekregen in Olbia. Daar kon ik mijn motor stallen. Deze zou dan later door Hans en Martine met de bus worden opgehaald. 's Ochtends ben ik behoorlijk vroeg vertrokken. Door het vroege tijdstip kon ik helaas niet van iedereen afscheid nemen.

Tot slot

In totaal hebben we 1.300 kilometer gereden tijdens een geweldige week op Sardinië. Dit werd mogelijk gemaakt door de inzet van Hans, onze steun en toeverlaat Martine en uiteraard Paolo. Daarnaast hebben mijn bijzonder prettige reisgenoten (in alfabetische volgorde) Arjan, Ben, Danitsja en Sylvia

Een blik in het 'Nuraghi'-kasteel bij Barumini.

bijgedragen aan deze fantastische week. We hebben het met elkaar heel gezellig gehad, hebben supergave routes gereden, afdalingen, beklimmingen, off-road gereden, genoten van uitzichten, overnacht op bijzondere plekken en geleerd over de onbekende (prehistorische) cultuur van een eiland dat zo ver weg in de Middellandse Zee ligt, maar toch ook zo dichtbij is.

Volgende keer weer?

Of ik nog eens naar Sardinië zou willen? Volmondig "JA", want er is nog veel meer te ontdekken. Ik hoop dat mijn verslag bijdraagt aan meer bekendheid van de mogelijkheden op Sardinië voor ons motorrijders. Als je zelf zin krijgt om met de motor Sardinië te bezoeken, dan beveel ik **Cronkeleyroads.com** van Hans Jansens van harte aan. Hans heeft bewezen een geweldige week te kunnen organiseren, mede dankzij de lieve steun van zijn Martine en de samenwerking met Paolo. **Hulde aan Hans/Martine en Paolo!!!**

Tony Kersbergen, Sardinië september 2017

